

**ДЖ. Д. СЕЛИНДЖЪР
ТЪЖНА МЕЛОДИЯ
ИСТОРИЯТА НА ЛАЙДА
ЛУИЙЗ, КОЯТО ПЕЕШЕ БЛУС
ТАКА, КАКТО НИКОЙ
НИКОГА НЕ ГО Е ПЯЛ ПРЕДИ
ИЛИ СЛЕД ТОВА**

Превод от английски: нт, 2016

chitanka.info

В средата на зимата на 1944-а ме возеха отзад в претъпкан войнишки камион, пътуващ от Люксембург за фронта в Халцхофен, Германия — разстояние от четири спукани гуми, три (докладвани) случая на замръзнали ходила и поне един случай на начална фаза на пневмония.

Четирийсет и няколкото мъже, натъпкани в камиона, бяха почти само пехотински попълнения. Много от тях току-що излезли от болници в Англия, където бяха лекувани от наранявания, получени порано през войната. Привидно възстановени, те бяха на път да се присъединят към пехотните роти в една армейска дивизия, която, случи се, така че знаех, бе командвана от бригаден генерал, който рядко се качваше в командната си кола без Люгер и фотограф, един от всяка страна; боец притежаващ рядката дарба, когато е превъзхождан по численост или обграден от врага, да му пише остри, лесни за цитиране, кратки, пращащи го по дяволите бележки. Пътувах часове и часове без да поглеждам когото и да е в камиона право в очите.

През светлата част от деня мъжете правеха голямо усилие да потиснат или отклонят своето нетърпение да се пробват отново срещу врага. Скандиращи групи бяха формирани в двата края на камиона. Любими държавници бяха обстойно обсъждани. Песни се запяваха — надъхани, военни песни, главно композирани от патриотично настроени автори от Броудуей, които чрез някакво меланхолично, вероятно причинило им завинаги огорчение, завъртане на колелото на съдбата, бяха определени за негодни да заемат полагащото им се място на фронта. Накратко, камионът направо се тресеше от закачки и мелодии, докато нощта рязко не се спуснеше и не се закачваха затъмняващите пердета. Тогава всички мъже изглежда заспиваха или замръзваха до смърт, с изключение на разказвача на последващата история и мен. Той имаше цигари, а аз — уши.

Ето всичко, което знам за човека, който ми разказа историята:

Първото му име беше Ръдфорд. Имаше много лек южняшки акцент и хронична окопна кашлица. Линиите и червеният кръст на капитан-медик бяха нарисувани, според модата, с боя на каската му.

Това е всичко, което знам за него извън това, което естествено се споменава в историята. Така че, моля, не ми пишете за допълнителна информация — дори не знам дали човекът е жив днес. Тази молба се

отнася специално към читателите, които може рано или късно да си помислят, че тази история е удар по една част от тази държава.

Тя не е удар по никого и по нищо. Просто малка история за ябълковия пай на мама, леденостудената бира, Бруклин Доджърс, Театъра във въздуха — накратко, нещата за които воювахме. Не може да я пропуснете, наистина.

Ръдфорд идваше от място наречено Ейджърсбърг, Тенеси. Той каза, че е на около час с кола от Мемфис. Звучеше ми като доста малко градче. Особено по една причина — имало улица, наречена Мис Пакърс Стрийт. Госпожица Пакърс била учителка в училището на Ейджърсбърг, която по време на Гражданската война дала няколко изстрела напосоки срещу преминаващите Юнионистки войници от прозореца на директорския кабинет. Никакво размахване на знамена в стил Барбара Фричи за госпожица Пакърс. Тя просто се прицелила и това е, сваляйки пет от момчетата в синьо, преди някой да успее да стигне до нея с брадва. Тогава била на деветнайсет.

Бащата на Ръдфорд по произход бил от Бостън, търговски агент на компания за пишещи машини от Бостън. По време на командировка в Ейджърсбърг, точно преди Първата световна война, той срещнал — и след две седмици се оженил за — добре подсигурено местно момиче. Той никога не се върнал в централния офис, нито в Бостън, очевидно задрасквайки и двете без капка съжаление. Бил е интересен тип. По-малко от час след като жена му умряла при раждането на Ръдфорд, той се качил на трамвая, отиващ в покрайнините на Ейджърсбърг и купил западаща, но с добра репутация издателска къща. Шест месеца по-късно той публикувал книга, която бил написал сам, озаглавена „Гражданско поведение за американци“. Тя била последвана, в продължение на период от няколко години, от изключително успешна серия свръхнечетивни учебници, известни — твърде широко, дори и днес — като *Интелигентна серия за Прогресивните ученици в гимназиите на Америка*. Със сигурност знам, че неговата „Наука за американци“ навести държавните гимназии във Филаделфия около 1932-а. Учебникът беше пълен с неразбираеми малки диаграми с прости опорни точки.

Животът на Ръдфорд като дете бил уникален. Баща му очевидно ненавиждал хора, които са чели само неговите книги. Той постоянно изпитвал момчето, дори по време на сезона за игра на топчета.

Задържал го на стълбището, докато не изрецитира определението за хромозома. Давал му чинията с вечеря, при условие че изреди имената на планетите по ред на тяхната големина. Давал на сина си седмичните десет цента в замяна на датата на раждането, смъртта или поражението на някоя историческа личност. Накратко, на единайсетгодишна възраст Ръдфорд знаел толкова в академичната област, колкото средностатистическия гимназист. А извън учебното съдържание — повече. Средностатистическият гимназист не знае как да спи на пода на мазе без да използва възглавница или одеяло. Имало, обаче, и две бележки под линия в детството на Ръдфорд. Те не били от книгите на баща му, но били достатъчно близки, за да придадат малко допълнителен смисъл в случай на необходимост. Едната била мъж на име Черния Чарлз, а другата — малко момиче на име Пеги Мур.

Пеги била в класа на Ръдфорд. Повече от година обаче той не я бил забелязал извън това, че обикновено била първата, която отпада на състезанията по правопис. Той не започнал да оценява истинската стойност на Пеги, докато един ден не я видял, през пътеката между чиновете, да слага дъвката си в трапчинката на врата си. Това направило силно впечатление на Ръдфорд като нещо много привлекателно по принцип... дори и извършено от момиче. Навеждайки се под нейния чин, преструвайки се, че е изпуснал нещо на пода, той прошепнал на Пеги: „Хей! Това дете си залепи дъвката?“ Разтваряйки устни, младата дама, с дъвка на врата, кимнала. Била поласкана. За пръв път Ръдфорд говорел с нея извън учебните задължения.

Ръдфорд продължил да търси по пода несъществуващата гума.

— Слушай. Искаш ли да те запозная с един приятел след училище?

Пеги сложила ръка пред устата си и се престорила, че кашля:

— Кой? — попитала.

— Черния Чарлз.

— Кой е той?

— Един човек. Свири на пиано на Уилард Стрийт. Приятел ми е.

— Не ми е позволено да ходя на Уилард Стрийт.

— О!

— Кога ще ходиш?

— Веднага щом тя ни пусне. Няма да ни задържи днес. Писнало й е... Окей?

— Окей.

Този следобед двете деца отишли до Уилард Стрийт и Пеги се срещнала с Черния Чарлз, а Черния Чарлз се срещнал с Пеги.

Кафенето на Черния Чарлз било дупка в стената — заведение за хамбургери — грозна гледка на улица, редовно разрушавана на хартия на почти всяко заседание на Градския съвет. То било вероятно архетипът на всички заведения, определяни от родителите — обикновено през страничния прозорец на семейната кола — като нехигиенично изглеждащи. Накратко, било супер да се ходи там. Още повече, много съмнително е дали някой от младите клиенти на Черния Чарлз изобщо някога се е разболял от вкусните, мазни хамбургери, които той сервирал. Както и да е, почти никой не ходел там, за да яде. Естествено след като си там, ядеш, но това не била причината да отидеш.

Причината да отидеш била, че Черния Чарлз свирел на пиано като някой от Мемфис. Може би дори по-добре. Той свирел динамично или тъжно и винаги бил на пианото, когато влезеш, и винаги бил там, когато трябвало да си тръгваш. Но не само това. (Все пак логично било, че след като е чудесен пианист, Черния Чарлз е и чудесно неуморен.) Но имало и още нещо — нещо, което малко бели музиканти имат. Той бил внимателен и обръщал внимание, когато млади хора отивали до пианото да го помолят да изпълни нещо или просто да поговорят с него. Гледал те. Слушал.

Докато Ръдфорд не започнал да води Пеги със себе си, той бил вероятно най-младият редовен посетител на кафенето на Черния Чарлз. Повече от две години той ходел там самичък следобед, два или три пъти седмично, но никога вечер, поради сериозната причина, че не му било позволено да излиза вечер. Той пропускал шума, дима и подскачането, типични за заведението на Черния Чарлз след стъмване, но пък получавал в замяна следобеди, също толкова или дори пожелани. Той имал привилегията да слуша Чарлз да изпълнява най-добрите парчета без прекъсване. Всичко, което трябвало да направи, за да получи желаното, било да събуди музиканта. Там била и уловката. Черния Чарлз спял следобед, а той спял като мъртвец.

Ръдфорд открил, че минаването по Уилард Стрийт, за да чуеш как Черния Чарлз свири, било още по-хубаво заедно с Пеги. Тя била не само някой, с когото може добре да се седи на пода, но също била някой, с когото може добре да се слуша. Ръдфорд харесвал начина, по който придърпвала своите хубави, обикновено покрити с белези, крака и сключвала пръсти около глезените си. Харесвал как, докато Чарлз свири, тя пристиска устата си силно в коленете, оставяйки отпечатъци от зъби. И как вървяла към къщи след това: без да говори, само от време на време, подритвайки камък или консервена кутия, или замислено разкъсвайки на две с тока си фас от пура. Просто била на място, макар разбира се Ръдфорд да не ѝ го казвал. Имала обезпокоителната склонност да става любвеобилна с или без провокация.

Трябвало да ѝ се признае обаче, дори се научила как да събужда Черния Чарлз.

Един следобед към три и трийсет, когато двете деца тъкмо били влезли, Пеги казала:

— Може ли аз да го събудя този път? А, Ръдфорд?

— Става. Давай. Ако можеш.

Черния Чарлз спял напълно облечен, с изключение на обувките, на неравно, мизерно изглеждащо канапе на няколко маси разстояние от любимото си пиано.

Пеги подходила към проблема академично.

— Е, хайде давай. Направи го — казал Ръдфорд.

— Почвам, почвам. Остави ме.

Ръдфорд я наблюдавал малко високомерно:

— Не-е-е. Не може просто да го ръчкаш и да си мислиш, че ще го събудиш. Виждала си ме — казал той. — Трябва наистина да се засилиш. Прасни го точно под бъбреците. Виждала си ме.

— Тук ли? — казала Пеги. Държала пръст точно върху малкото островче от нерви, обозначено от пресечната точка на лилавите тиранти на гърба на Чарлз.

— Давай!

Пеги се засилила и ударила.

Черния Чарлз се размърдал леко, но продължил да спи без дори сериозно да промени позата си.

— Не уцели. Трябва да го праснеш по-силно и без това.

Кандидатката опитала да направи по-забележително оръжие от дясната си ръка. Тя поставила палеца си между показалеца и средния си пръст и го заразглеждала с възхита.

— Така ще си счупиш палеца. Извади палеца от...

— О-о, я млъкни — казала Пеги и отпрала един с всичка сила.

Проработило. Черния Чарлз издал ужасен писък и подскочил два фута в застоялия въздух на кафенето. Щом паднал обратно, Пеги изказала желание:

— Чарлз, би ли изсвирил *Лейди, Лейди* за мен, моля?

Чарлз се почесал по главата, спуснал огромните си, обути в чорапи ходила на посипания с фасове под и присвил очи.

— Ти ли си, Марга-рийт?

— Да. Тъкмо дойдохме. Целия клас ни задържаха — обяснила тя. — Би ли изсвирил *Лейди, Лейди*, Чарлз?

— Лятната ваканция почва в понеделник — ентузиазирано вметнал Ръдфорд. — Ще можем да идваме всеки следобед.

— Оле, оле! Не е ли чудесно! — казал Чарлз и наистина го мислел. Изправил се на крака — истински гигант — влачейки като ремарке махмурлук от джин. Започнал да се движи горе-долу в посока към пианото.

— Също така ще идваме и по-рано — обещала Пеги.

— Не е ли чудесно! — отговорил Чарлз.

— Насам, Чарлз — казал Ръдфорд. — Отиваш право към женската тоалетна.

— Май още спи. Прасни го само веднъж, Ръдфорд...

Изглежда е било хубаво лято — дните, изпълнени с пианото на Чарлз — но не мога да кажа със сигурност. Ръдфорд ми разказа история, не автобиографията си.

След това той ми разказа за един ден през ноември. Все още било по времето на Куулидж, но не знам точно коя година. Не мисля, че онези години се различаваха една от друга и без това.

Било следобед. Половин час след като учениците от началното училище на Ейджърсбърг блъскайки, ръгайки и натискайки се, се били измъкнали от там, Ръдфорд и Пеги седели високо в гредите на строежа на нова къща, на Мис Пакърс Стрийт. Не се виждал никакъв дърводелец наоколо. Най-високата, най-тясната, най-слабата греда в

къщата била тяхна — да я възсядат без каквито и да е досадни забележки.

Седейки с удоволствие етаж над земята, те говорили за нещата, които имат значение: миризмата на бензин, ушите на Робърт Хамилтън, зъбите на Алис Колдуел, колко големи камъни е окей да се хвърлят по хора, Милтън Силс, как да изпускат цигарен дим през носа си, господа и дами, които имаха лош дъх, най-подходящият размер нож, с който да се убиват хора.

Разменили си и планове за бъдещето. Пеги решила, че когато порасне, ще бъде медицинска сестра на фронта. Също и киноактриса. Също и пианист. Също и измамник — такъв, който откъква много диаманти и какво ли не, но дава част от тях на бедните; на много бедните. Ръдфорд казал, че той само иска да бъде пианист. В свободното си време, може би, би бил и автомобилен състезател — още тогава имал доста хубав чифт очила.

Последвало съревнование по плюене, като в най-разгорещения момент губещата страна изпуснала ценна кутийка за пудра без огледало от джоба на жилетката си. Тя започнала да се спуска надолу, но изгубила баланс и паднала четвърт етаж. Паднала с ужасно тупване на новия бял под от борова дървесина.

— Окей ли си? — попитал придружителят ѝ без да се помръдне от гредите.

— Главата ми, Ръдфорд. Умирам!

— Не-е, нищо ти няма.

— Има ми. Ела да видиш.

— Няма да слизам чак до долу, за да гледам.

— Моля — настояла дамата.

Мърморейки дребни цинични наблюдения за хора, които не внимават къде вървят, Ръдфорд се смъкнал надолу.

Той побутнал един-два кичура от прекрасната ирландскочерна коса на пациента.

— Къде боли — поискал да знае.

— Навсякъде...

— Е, аз не виждам нищо. Изобщо няма контузии.

— Няма какво?

— Контузии. Кръв или друго. Няма дори никакво подуване — преглеждащия се дръпнал назад изпълнен с подозрения. — Дори не

мисля, че си паднала на главата си.

— Паднах. Продължавай да търсиш... Ето там. Точно където ти е ръката...

— Не виждам нищо. Качвам се обратно.

— Чакай! — казала Пеги. — Целуни го първо. Тук. Точно тук.

— Няма да те целувам по кратуната. За к'ъв ме мислиш?

— Моля! Точно тук — Пеги посочила бузата си.

Отегчен и невъобразимо човеколюбив, Ръдфорд го направил.

Последвало доста подмолно съобщение:

— Сега сме сгодени.

— Без майтап!... Тръгвам си. Отивам долу при стария Чарлз.

— Не можеш. Той каза да не ходим днес. Каза, че ще има гости днес.

— Няма да му пука. Както и да е, няма да стоя тук с теб. Не можеш да плюеш. Не можеш даже да стоиш кротко на едно място. А когато изпитам съчувствие към тебе или каквото и да е, се опитваш да се лигавиш.

— Не се лигавя много често.

— Чао — казал Ръдфорд.

— Ще дойда с теб!

Те напуснали приятно ухаещата празна къща и тръгнали по следобедните есенни улици към кафенето на Черния Чарлз. На Спръс Стрийт спрели за петнайсет минути да погледат двама разгневени пожарникари, които се опитвали да свалят млада котка от дърво. Жена в японско кимоно управлявала операцията с неприятен, натрапчив глас. Двете деца я слушали, наблюдавали пожарникарите и беззвучно подкрепяли котката. Тя не ги разочаровала... Неочаквано скочила от високия клон, приземявайки се на каската на единия пожарникар и отгласквайки се като от трамплин, прелетяла в миг на съседното дърво. Ръдфорд и Пеги продължили, замислени и променени завинаги. Следобедът от сега нататък завинаги съдържал едно златночервено дърво, една каска на пожарникар и една котка, която наистина знаела как да скача.

— Ще позвъним на звънеца като стигнем. Няма направо да влизаме — казал Ръдфорд.

— Окей.

Когато Ръдфорд позвънил, Черния Чарлз лично, не само буден, но и избръснат, отворил вратата. Пеги веднага му докладвала:

— Ти каза да не идваме днес, но Ръдфорд искаше.

— Влизайте — Черния Чарлз ги поканил сърдечно. Не им бил сърдит.

Ръдфорд и Пеги го последвали внимателно, оглеждайки се за госта.

— Детето на сестра ми е тук — казал Черния Чарлз. — Тя и майка ѝ току-що дойдоха от страната на алигаторите.

— Свири ли на пиано? — попитал Ръдфорд.

— Тя е певица, момко. Тя е певица.

— Защо щорите са спуснати? — попитала Пеги. — Защо не си ги вдигнал, Чарлз?

— Готвех в кухнята. Вие деца, може да ми помогнете да ги вдигна — казал Черния Чарлз и отишъл в кухнята.

Всяко от децата поело по една страна от стаята и започнало да пуска светлина. И двете започнали да се чувстват по-спокойни. Неудобството от гостите било приключило. Ако имало някой чужденец, някой нечленуващ в клуба, който се навърта при Черния Чарлз, това било само детето на сестра му — на практика никой.

Но Ръдфорд, минавайки от страната на пианото, изведнъж замръзнал. Някой седял зад пианото и го гледал. Той изпуснал въжето на щорите и те рязко се навили нагоре; въжето шумно тракало известно време, после спряло.

— „И бог казал: Да бъде светлина“ — казало порасналото момиче, черно колкото Чарлз, което седяло на мястото на Чарлз зад пианото. — Да — добавила тя спокойно.

Носела жълта рокля и имала жълта панделка в косата. Слънчевата светлина, пусната от Ръдфорд, паднала на лявата ѝ ръка; с нея тя почуквала нещо бавно и лично по дървесината на пианото на Чарлз. В другата ѝ ръка, между дълги, елегантни пръсти, държала горящ остатък от цигара. Не била хубаво момиче.

— Аз тъкмо вдигах щорите — най-накрая казал Ръдфорд.

— Виждам — казало момичето. — Добре правиш — тя се усмихнала, докато го казвала.

Пеги се била приближила.

— Здравсти — казала тя и сложила ръце зад гърба си.

— Здравсти и на теб — казало момичето. Кракът ѝ също тактувал, забелязал Ръдфорд.

— Ние често идваме тук — казала Пеги. — Ние сме най-добрите приятели на Чарлз.

— Е-е, не е ли това чудесна новина! — казало момичето, намигайки на Ръдфорд.

Черния Чарлз дошъл от кухнята, бършейки в кърпа своите огромни, стройни ръце.

— Лайда Луийз — казал той, — тези тук са мои приятели, господин Ръдфорд и госпожица Марга-рийт — той се обърнал към децата. — Това тук е детето на сестра ми, госпожица Лайда Луийз Джоунс.

— Срещали сме се — казала племенницата му. — Всички бяхме при Лорд Плъшботъм преди две седмици — тя посочила Ръдфорд. — Той и аз играхме маджонг на плацата.

— К'во ще кажеш да изпееш нещо за тия тук деца? — предложил Черния Чарлз.

Лайда Луийз пропуснала да отговори. Тя гледала в Пеги.

— Ти и той гаджета ли сте? — я попитала.

Ръдфорд бързо казал: „Не“.

— Да — казала Пеги.

— Защо харесваш това момче, а? — Лайда Луийз попитала Пеги.

— Не знам — казала Пеги. — Харесва ми начинът, по който стои пред черната дъска.

Ръдфорд сметнал забележката за отвратителна, но елегичния поглед на Лайда Луийз я поел и отнесъл настрани. Тя казала на Черния Чарлз:

— Чичо, чу ли какво тук каза Марга-рийт?

— Не. Какво каза? — попитал Черния Чарлз. Той бил вдигнал капака на пианото и търсел нещо из струните — вероятно угарка от цигара или капачка от бутилка кетчуп.

— Тя казва, че харесва това момче заради това как стои пред черната дъска.

— Верно? — казал Черния Чарлз, измъквайки глава от пианото. — Изпей нещо за тия тук деца, Лайда Луийз — казал той.

— Окей, те коя песен обичат?... Кой ми открадна цигарите? Точно тук бяха, отстрани.

— Твърде много пушиш. Всичко правиш твърде много. Пей — казал чичо й. Седнал зад пианото си. — Изпей *Никой добър наоколо*.

— Това не е песен за дечица.

— Тия тук дечица обичат такава песен, ама наистина.

— Окей — каза Лайда Луийз. Изправила се, близо до пианото. Била много високо момиче. Ръдфорд и Пеги вече седели на пода и трябвало да гледат много нагоре.

— В каква тоналност я искаш?

Лайда Луийз свила рамене.

— До, ре, ми, фа, сол, ла, си — каза тя и намигна на децата. — На кой му пука? Дай ми зелена. Да ми отива на обувките.

Черния Чарлз изсвирил акорд, а гласът на племенницата му се плъзнал вътре в него. Тя изпяла *Никой добър наоколо*. Когато свършила, Ръдфорд имал тръпки от врата до кръста. Юмрука на Пеги бил в джоба на палтото му. Не го бил усетил кога се вмъкна и не я накарал да го извади.

Сега, години по-късно, Ръдфорд полагаше голямо усилие да ми обясни, че гласа на Лайда Луийз не може да бъде описан, докато не му казах, че всъщност имам почти всичките й плочи и знам какво има предвид. Всъщност напротив, приличен опит да се опише гласа на Лайда Луийз може да бъде направен. Тя имаше мощен, мек глас. Всяка нота, която изпълняваше, беше взривявана поотделно. Разбиваше те нежно на парчета. Казвайки, че гласът й не може да бъде описан, Ръдфорд вероятно имаше предвид, че не би могъл да бъде класифициран. И това е вярно.

След като свършила с *Никой добър наоколо*, Лайда Луийз се навела и измъкнала цигарите си изпод стола на чичо си.

— Ето къде сте били! — им каза тя и запалила една.

Двете деца не можели да откъснат очи от нея.

Черния Чарлз се изправил.

— Имам ребърца — обявил той. — Кой иска?

През седмицата около Коледа Лайда Луийз започнала да пее вечер в кафето на чичо си Чарлз. Ръдфорд и Пеги, и двамата получили разрешение вечерта на премиерата ѝ, да посетят лекция по хигиена в училище. Така че били там. Черния Чарлз им дал масата до самото пиано и сложил две бутилки сарсапарила на нея, но и двамата били твърде развълнувани, за да пият. Пеги неспокойно почуквала отвора на бутилката върху предните си зъби, Ръдфорд дори не докоснал своята. Някои от гимназистите и студентите в тълпата сметнали, че децата са сладки. Грижели се за тях.

Около девет часа, когато било претъпкано, Черния Чарлз неочаквано се изправил от пианото и вдигнал ръка. Жестът обаче нямал въздействие върху шумната, дошла си вкъщи за Коледа, тълпа, така че Пеги се извъртяла в стола си и, никога дама, изкрещяла към тях: „Пазете тишина!“, и накрая помещението утихнало. Анонсът на Чарлз бил съвсем директен: „Тая вечер, тук е детето на сестра ми, Лайда Луийз и тя ще пее за вас.“ После той седнал, а Лайда Луийз излязла в жълтата си рокля и отишла до пианото на чичо си. Посетителите изръкопляскали учтиво, но очевидно не очаквали нищо особено. Лайда Луийз се навела над масата на Ръдфорд и Пеги, щракнала с пръсти до ухото на Ръдфорд и попитала:

— *Никой добър наоколо?*

И двамата отговорили „Да!“.

Лайда Луийз я изпяла и това просто обърнало мястото наопаки. Пеги започнала да плаче толкова силно, че когато Ръдфорд я попитал „Какво има?“ и тя хлипайки отговорила „Не знам“, той, самият в транс, изведнъж я уверил „Много те обичам, Пеги!“, което накарало детето да се разплаче така неконтролируемо, че трябвало да я заведе в къщи.

Лайда Луийз пяла всяка вечер в „Черния Чарлз“ около шест месеца. След това, неизбежно, Луис Харълд Медоус я чул и я взел в Мемфис със себе си. Тя заминала без да бъде видимо ентузиасирана от Огромната Възможност. Заминала без да бъде видимо впечатлена от свещените думи „Бийл Стрийт“. Но заминала. Според Ръдфорд, тя заминала, защото търсела някого или защото искала някой да я намери. Това ми звучи много разумно.

Но докато Ейджърсбърг можел да я задържи, тя била боготворена, обичана от младите хора там. Те знаели, повечето от тях, точно колко добра е, а тези, които не знаели, се престрували, че знаят. Те водели приятелите си у дома за уикенда, за да я видят. Тези, които пишели за нея есета в коледжките, я обожествявали с величествена проза. Други ставали надменни или надути, когато чужденци насочвали разговора в спалното помещение към Вайълет Хенри или Присила Джордън, блус певици, които разбиваха други в Харлем или Ню Орлийнс, или Чикаго. Ако нямаш Лайда Луийз там, където живееш, все едно нямаш никого. Освен това си безкрайно отегчителен.

В отговор на всичката тази любов и обожествяване, Лайда Луийз била много, много добра с децата от Ейджърсбърг. Без значение какво я помолели да изпее или колко пъти искали да го изпее, тя им подарявала цялата си усмивка и всичко, на което е способна, казвала „Хубаво парче“ и им го давала.

Една много интересна събота вечер, колежанин в смокинг — някой казал, че е гостуващ студент от Йейл — отишъл доста наперено до пианото и попитал Лайда Луийз:

— Знаеш ли случайно *Бавен влак за Джаксънвил*?

Лайда Луийз погледнала момчето бързо, после внимателно и отговорила:

— Къде си чул тази песен, момче?

Момчето, което се предполага, че било гостуващ човек от Йейл, казало:

— Един човек в Ню Йорк ми я изпя.

Лайда Луийз го попитала:

— Цветнокож мъж?

Момчето кимнало нетърпеливо.

Лайда Луийз го попитала:

— Да се казва Ендикот Уилсън? Знаеш ли?

Момчето отговорило:

— Не знам. Дребен човек. С мустаци.

Лайда Луийз кимнала.

— И сега е в Ню Йорк? — попитала.

Момчето отговорило:

— Не знам дали сега е там. Предполагам... Какво ще кажеш да я изпееш, ако я знаеш?

Лайда Луийз кимнала и сама седнала зад пианото. Свирила и изпяла *Бавен влак за Джаксънвил*.

Според тези, които я чули, парчето било много добро, оригинално поне като мелодия, за мъж, споходен от нещастieto да има неправилния цвят червило на яката си. Изляла я веднъж и, доколкото Ръдфорд и аз знаем, никога повече. Нито парчето е записвано от когото и да било, доколкото знам.

Тук навлизаме малко в историята на джаза. Лайда Луийз пяла в прочутия Джаз Емпориум на Луис Харълд Медоус на Бийл Стрийт в Мемфис непълни четири месеца. (Започнала там през май 1927-а и напуснала през септември същата година.) Но времето, или липсата му, зависи изцяло от това, кой го използва. Лайда Луийз не пеела на Бийл Стрийт от повече от две седмици, а зрителите вече се редели на опашка пред заведението на Медоус час преди Лайда Луийз да излезе на сцената. Звукозаписните компании я нападнали почти моментално. Месец след като се появила на Бийл Стрийт тя била записала осемнайсет парчета, включително *Град на усмивки*, *Блус за кафяво момиче*, *Момче в дъждовен ден*, *Никой добър наоколо* и *Сякаш у дома*.

Всеки, който имал нещо общо с джаза — в буквалния смисъл — успял да я чуе, докато тя била там. Ръсел Хоптън, Джон Реймънд Джуъл, Изи Фийлд, Луис Армстронг, Мъч Макнийл, Фреди Дженкс, Джак Тийгардън, Бърни и Морти Голд, Уили Факс, Гудман, Байдърбек, Джонсън, Ърл Слейгъл — всички. Една събота голям седан от Чикаго спрял пред заведението на Медоус. Измежду тези, които се исипали от него, били Джо и Сони Вариони. Те не се върнали с останалите следващата сутрин. Останали в Пийбоди две нощи, пишейки песен. Преди да се върнат в Чикаго, подарили на Лайда Луийз *Сълзливата Пеги*. Била история за сантиментално малко момиче, което се влюбва в малко момче стоящо пред черната дъска в училище. (Не може да си купите *Сълзливата Пеги* днес на никаква цена. Другата страна на плочата се оказала дефектна и компанията произвела съвсем малко копия.)

Никой не знаел със сигурност защо Лайда Луийз напуснала работата при Медоус и Мемфис. Ръдфорд и някои други предполагали, че напускането ѝ имало нещо — или всичко — общо с инцидента на ъгъла на Бийл Стрийт.

Около обяд в деня, когато напуснала Медоус, Лайда Луийз била видяна да разговаря на улицата със сравнително дребен, добре облечен цветнокож мъж. Който и да бил той, тя внезапно го ударила право в лицето с ръчната си чанта. След това изтичала в заведението на Медоус, прелетяла покрай екипа от сервитьори и момчетата от оркестъра и затръшна вратата на гримьорната след себе си. След час багажът ѝ бил опакован и била готова за тръгване.

Върнала се в Ейджърсбърг. Не се появила с нов лъскав гардероб и тя и майка ѝ не се преместили в по-голям и по-хубав апартамент. Просто се върнала. Следобеда, когато пристигнала, написала бележка на Ръдфорд и Пеги. Вероятно под влияние на казаното от Черния Чарлз — както всички останали в Ейджърсбърг, той бил в ужас от бащата на Ръдфорд — тя изпратила бележката до къщата на Пеги. Гласяла следното:

Скъпи котенца,
Върнах се и имам някои много хубави нови песни за вас, така че елате тук бързо да ме видите.

Искрено ваша,
(Госпожица) Лайда Луийз Джоунс

Същия септември, когато Лайда Луийз се върнала в Ейджърсбърг, Ръдфорд бил изпратен в пансион. Преди да замине, Черния Чарлз, Лайда Луийз, майката на Лайда Луийз и Пеги, организирали в негова чест прощален пикник.

Ръдфорд отишъл да вземе Пеги около единайсет една събота сутрин. Те се качили в очуканата стара кола на Черния Чарлз и той ги откарал до място, наречено Тъкет Крийк. Черния Чарлз, с очарователен нож, разрязал канапа на всички великолепно изглеждащи кутии. Пеги била специалист по студени ребърца. Ръдфорд бил по-скоро любител на панирано пиле. Лайда Луийз била от тези хора, които отхапват два пъти от бутчето и после запалват цигара. Децата яли докато мравките

налазили навсякъде. Тогава Черния Чарлз, запазвайки последно ребърце за Пеги и последно крилце за Ръдфорд, прилежно завързал всички кутии.

Госпожа Джоунс се опънала на тревата и заспала. Черния Чарлз и Лайда Луийз започнали да играят на казино. Пеги носела със себе си снимки на хора като Ричард Бартелмес и Ричард Дикс, и Реджиналд Дени. Тя ги подпряла на дърво и ги гледала собственически на ярката светлина.

Ръдфорд лежал по гръб в тревата и гледал огромни памучни облаци да се плъзгат по небето. Затварял очи, когато слънцето се скривало зад облак за миг, отварял ги, щом слънцето се завръщало алено върху клепачите му. Работата била там, че светът можел да свърши, докато е със затворени очи.

И той свършил. Неговият свят във всеки случай.

Той внезапно чул кратък, ужасен женски писък зад себе си. Завъртайки глава настрани, видял Лайда Луийз да се гърчи в тревата. Държала се за малкия си, плосък корем. Черния Чарлз се опитвал неловко да я обърне към себе си, да я извади някак от плашещата неудобна поза, която тялото ѝ било заело в явната си агония. Лицето му било сиво. Ръдфорд и Пеги, и двамата достигнали до ужасното място едновременно.

— Какво изяде? Какво е изяла? — госпожа Джоунс истерично искала да разбере от своя брат.

— Нищо! Тя почти не яде нищо — отговорил Черния Чарлз отчаяно. Той все още се опитвал да направи нещо смислено с извиващото се тяло на Лайда Луийз.

Нещо се появило в главата на Ръдфорд, нещо от учебника на баща му „Първа помощ за американци“. Изплашено той паднал на колене и натиснал коремната област на Лайда Луийз с два пръста. Лайда Луийз отговорила със смразяващ кръвта писък.

— Апендиксът ѝ. Спукал ѝ се е апендиксът. Или ще се спука — Ръдфорд диво информирал Черния Чарлз. — Трябва да я закараме в болница.

Разбирайки, поне отчасти, Черния Чарлз кимнал.

— Ти дръж краката — той наредил на сестра си.

Госпожа Джоунс обаче изпуснала своята част от товара на път за колата. Ръдфорд и Пеги хванали по един крак и с тяхна помощ Черния

Чарлз натъпкал стенещото момиче на предната седалка. Ръдфорд и Пеги също се качили отпред. Пеги държала главата на Лайда Луийз. Госпожа Джоунс трябвало да седи сама отзад. Тя издавала дори поизмъчени звуци от тези, които идвали от дъщеря ѝ.

— Закарай я в Самарянина. На Бентън Стрийт — Ръдфорд казал на Черния Чарлз.

Ръцете на Черния Чарлз треперели така жестоко, че той не можел да запали колата. Ръдфорд промушил ръка между спиците на кормилото и завъртял ключа. Колата запалила.

— Там това Самарянина е частна болница — казал Черния Чарлз, разбивайки зъбците в скоростната кутия.

— Какво значение има? Бързо! Бързо, Чарлз! — казал Ръдфорд и после казал на възрастния човек кога да превключи на втора и кога на трета. Чарлз знаел достатъчно обаче да надуе над всичко позволено по правилник.

Пеги галела челото на Лайда Луийз. Ръдфорд гледал пътя. Госпожа Джоунс — отзад — хленчела непрестанно. Лайда Луийз лежала напъряно върху седналите деца със затворени очи, стенойки от време на време. Колата най-накрая стигнала до Самарянската болница на около миля и половина.

— Карай към предния вход — наредил Ръдфорд.

Черния Чарлз го погледнал:

— Предният вход, момче? — казал той.

— Предният вход, предният вход — казал Ръдфорд и развълнувано ударил възрастния мъж по коляното.

Черния Чарлз послушно направил полукръг през покритата с чакъл алея и спрял пред големия бял вход.

Ръдфорд скочил от колата без да отваря вратата и изтичал в болницата. На рецепцията седяла сестра със слушалки на главата.

— Лайда Луийз е отвън и умира — ѝ казал Ръдфорд. — Трябва веднага да ѝ се извади апендикса.

— Ш-ш-шт — казала сестрата, слушайки слушалките си.

— Моля. Тя умира, казвам ви.

— Ш-ш-шт — казала сестрата, слушайки слушалките си.

Ръдфорд ги свалил от главата ѝ.

— Моля — казал той. — Трябва да извикате човек да ни помогне да я вкараме вътре и за всичко останало. Тя умира.

— Певецата? — попитала сестрата.

— Да! Лайда Луийз! — казало момчето почти щастливо и с ентузиазъм.

— Съжалявам, но правилата на болницата не допускат пациенти негри. Много съжалявам.

Ръдфорд останал за момент с отворена уста.

— Би ли, моля, пуснал слушалките ми? — казала сестрата тихо. Жена, която се контролирала при всички обстоятелства.

Ръдфорд пуснал слушалките, обърнал се и изтичал навън от сградата.

Качил се обратно в колата, нареждайки:

— Карай към Джефърсън, Спръс и Фентън.

Черния Чарлз не казал нищо. Запалил мотора — бил го изгасил — и подкарал рязко.

— Какво му е на Самарянина? Това е добра болница — казала Пеги с ръка върху челото на Лайда Луийз.

— Не, не е — казал Ръдфорд, гледайки право напред, опитвайки се да избегне възможен поглед настрани от Черния Чарлз.

Колата завила по Фентън Стрийт и спряла пред Джефърсън Мемориал Хоспитъл.

Ръдфорд изскочил отново, последван този път от Пеги.

Вътре имало същия тип рецепция, но зад гишето седял мъж вместо сестра — служител с бял костюм. Той четял вестник.

— Моля. Бързо. Има дама отвън в колата, която умира. Апендиксът ѝ е спукан или нещо подобно. Бързо, моля!

Служителят скочил на крака, вестникът му паднал на пода. Той последвал по петите Ръдфорд.

Ръдфорд отворил предната врата на колата и се отдръпнал. Служителят погледнал вътре към Лайда Луийз, бледа и в агония лежача на седалката с глава върху скута на Черния Чарлз.

— О! Аз не съм доктор. Почакайте секунда.

— Помогни ни да я пренесем — изкрещял Ръдфорд.

— Само минута — казал служителът. — Ще извикам дежурния хирург.

Той закрачил, влизайки в болницата с една ръка в джоба на сакото — за достойнство.

Ръдфорд и Пеги пуснали Лайда Луийз, която тъкмо били започнали да повдигат в неудобна за пренасяне поза. Редфорд напред, те затичали след служителя. Настигнали го точно когато той достигнал до телефонното табло. Две сестри стояли наблизко, както и жена с момче, което имало превръзка на главата.

— Слушай. Знам те. Не искаш да я приемеш. Нали?

— Почакай минута само. Обаждам се на дежурния хирург... Пусни ми сакото, моля. Това е болница, синко.

— Няма какво да му се обаждаш — казал Ръдфорд през зъби. — Няма какво да се обаждаш на никого. Ние ще я заведем в добра болница. В Мемфис.

Полусляп, Ръдфорд затърсил лудо с ръка Пеги.

— Хайде, Пеги!

Но Пеги задържала позицията още един момент. Трепереща ужасно, тя се обърнала към всички в приемното фоайе:

— Проклети да сте! Проклети да сте всички!

После затичала след Ръдфорд.

Колата запалила отново. Но никога не достигнала Мемфис. Не дори и до средата на пътя до Мемфис. Станало ето така: Главата на Лайда Луийз била в скута на Ръдфорд. Докато колата се движела, очите ѝ били затворени.

После рязко, за пръв път, Черния Чарлз спрял на червено. Докато колата била неподвижна, Лайда Луийз отворила очи и погледнала нагоре към Ръдфорд.

— Ендикот? — казала тя.

Момчето погледнало надолу към нея и отговорило почти с цялата сила на гласа си:

— Тук съм, скъпа!

Лайда Луийз се усмихнала, затворила очи и умряла.

Историите никога не свършват. На разказвача обикновено му се предоставя удобно, артистично място, където гласът му да спре, но това е всичко.

Ръдфорд и Пеги присъствали на погребението на Лайда Луийз. На следващата сутрин Ръдфорд заминал в пансион. Не видял Пеги отново петнайсет години. През първата му година в пансиона баща му

се преместил в Сан Франциско, оженил се отново и останал там. Ръдфорд никога не се върнал в Ейджърсбърг.

Той видял Пеги веднъж в ранното лято на 1942-а. Тъкмо бил завършил година стаж в Ню Йорк. Чакал да бъде призован в армията.

Един следобед седял в Палмовата зала на хотел Балтимор, чакайки за среща. Някъде зад него момиче много звучно разказвало действието на роман от Тейлър Колдуел. Гласът ѝ бил южняшки, но специфичен. Звучал на Ръдфорд като глас от Тенеси. Обърнал се да погледне. Момичето било Пеги. Дори не трябвало да се вглежда.

Той поседял минута, чудейки се какво би ѝ казал, в случай че стане и отиде до нейната маса — на разстояние петнайсет години. Докато мислел, Пеги го забелязала. Спонтанна, тя скочила и отишла до неговата маса.

— Ръдфорд?

— Да... — той се изправил.

Без смущение, Пеги му дала топла, макар и само дружеска целувка. Те седнали за минута на масата на Ръдфорд и си казали колко е невероятно, че са се познали и колко добре и двамата изглеждат. След това Ръдфорд я последвал до нейната маса. Съпругът ѝ седял там.

Името на съпруга било Ричард някой си и той бил летец във флота. Той бил два и петдесет висок и имал билети за театър, или летателни очила, или пика в едната си ръка. Ако Ръдфорд имал пистолет със себе си, той би застрелял Ричард на място.

Те седнали на маломерната маса и Пеги попитала в екстаз:

— Ръдфорд, спомняш ли си онази къща на Мис Пакърс Стрийт?

— Разбира се, че да.

— Е, кой мислиш живее сега там? Айва Хабъл със съпруга си!

— Кой? — казал Ръдфорд.

— Айва Хабъл! Сецаш ли се. Беше в нашия клас. Без брадичка.

Винаги доносничеше за всички.

— Мисля, че се сецам — казал Ръдфорд. — След петнайсет години... — добавил многозначително.

Пеги се обърнала към съпруга си и с подробности го запознала с къщата на Мис Пакърс Стрийт. Той слушал с желязна усмивка.

— Ръдфорд — казала Пеги внезапно. — Ами Лайда Луийз?

— Какво имаш предвид, Пеги?

— Не знам. Мисля си за нея през цялото време — тя не се обърнала към съпруга си с обяснение. — Ти също ли? — попитала Ръдфорд.

Той кимнал:

— Понякога, във всеки случай.

— Слушах плочите ѝ постоянно докато бях в колежа. После някакъв пиян кретен стъпи върху моята *Сълзлива Пеги*. Плаках цяла нощ. Срегнах едно момче по-късно, което свиреше в оркестъра на Джак Тийгардън и той имаше копие, но не се съгласи да ми я продаде. Дори не можах да я чуя отново.

— Аз я имам.

— Скъпа — съпругът на Пеги се намесил меко, — не искам да ви прекъсвам, но знаеш как Еди се настройва. Казах му, че ще бъдем там и... знаеш.

Пеги кимнала.

— При теб ли е? — попитала. — В Ню Йорк?

— Да, в апартамента на леля ми е. Искаш ли да я чуеш?

— Кога? — поискала да знае Пеги.

— Ами, когато...

— Скъпа. Извинявайте. Виж. Сега е три и трийсет. Искам да кажа...

— Ръдфорд — каза Пеги — трябва да тичаме. Виж. Можеш ли да ми се обадиш утре? Ние сме отседнали тук в хотела. Можеш ли? Моля! — каза Пеги умолително, плъзвайки се в сакото, което съпругът ѝ поднесъл около раменете ѝ.

Ръдфорд оставил Пеги с обещанието да ѝ се обади на сутринта.

Той никога не ѝ се обадил обаче. Нито я видял отново.

Всъщност той почти никога не пускал плочата на никого през 1942-а. Била много издраскана. И дори вече не звучала като Лайда Луийз.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.